T008 A HÀM VIII (38) Q19-27-Đẳng Thủ Bốn Đế

Đại Tạng Kinh (Linh Sơn Pháp Bảo)

Phaåm 27: ÑAÚNG THUÙ BOÁN ÑEÁ

KINH SOÁ 11

Nghe nhö vaày: Moät thôøi Ñöùc Phaät truù trong vöôøn Kyø-ñaø Caáp coâ ñoäc, nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: –Caùc Tyø-kheo, phaùp maø Ta thöôøng noùi, ñoù laø boán Ñeá; baèng voâ soá phöông tieän maø quaùn saùt phaùp naøy, phaân bieät yù nghóa, quaûng dieãn cho moïi ngöôøi. Nhöõng gì laø boán? Ñaây laø phaùp Khoå ñeá. Ta baèng voâ soá phöông tieän maø quaùn saùt phaùp naøy, phaân bieät yù nghóa, quaûng dieãn cho moïi ngöôøi. Baèng voâ soá phöông tieän dieãn noùi Taäp, Taän, Ñaïo ñeá maø quaùn saùt phaùp naøy, phaân bieät yù nghóa, quaûng dieãn cho moïi ngöôøi. Tyø-kheo caùc oâng, haõy thaân caän Tyø-kheo Xaù-lôïi-phaát vaø thöøa söï cuùng döôøng. Sôû dó nhö vaäy laø vì Tyø-kheo Xaù-lôïi-phaát kia duøng voâ soá phöông tieän noùi maø thuyeát ñeá, quaûng dieãn cho moïi ngöôøi. Khi Tyø-kheo Xaù-lôïi-phaát phaân bieät yù nghóa, quaûng dieãn cho moïi ngöôøi, choã caùc chuùng sinh vaø boán boä chuùng, khi aáy coù nhieàu chuùng sinh khoâng theå keå ñaõ saïch heát moïi traàn caáu, ñöôïc maét phaùp thanh tònh. Tyø-kheo caùc oâng, haõy thaân caän Tyø-kheo Xaù-lôïi-phaát, Muïc-kieàn-lieân vaø thöøa söï cuùng döôøng. Sôû dó nhö vaäy laø vì Tyø-kheo Xaù-lôïi-phaát laø cha meï sinh ra chuùng sinh. Ñaõ ñöôïc sinh, roài ngöôøi döôõng cho lôùn khoân laø Tyø-kheo Muïc-kieàn-lieân. Sôû dó nhö vaäy laø vì Tyø-kheo Xaù-lôïi-phaát ñaõ vì moïi ngöôøi noùi phaùp yeáu, thaønh töïu boán Ñeá; Tyø-kheo Muïc-kieàn-lieân ñaõ vì moïi ngöôøi noùi phaùp yeáu, thaønh töïu Ñeä nhaát nghóa vaø thaønh töïu haønh voâ laäu. Vì vaäy caùc oâng haõy thaân caän Tyø-kheo Xaù-lôïi-phaát, Muïc-kieàn-lieân. Theá Toân sau khi noùi nhöõng lôøi naøy, trôû veà tònh thaát. Sau khi Theá Toân ñi chöa laâu, Xaù-lôïi-phaát baûo caùc Tyø-kheo: –ÔÛ ñaây, coù ai ñaéc phaùp boán Ñeá, ngöôøi ñoù nhanh choùng ñöôïc lôïi thieän. Nhöõng gì laø boán? Ñaây laø Khoå ñeá, maø yù nghóa ñöôïc quaûng dieãn baèng nhieàu phöông tieän. Theá naøo laø Khoå ñeá? Sinh khoå, giaø khoå, beänh khoå, cheát khoå, buoàn lo thöông xoùt khoå, oaùn gaëp nhau khoå, aân aùi chia lìa khoå, caàu maø khoâng ñaït ñöôïc laø khoå. Noùi toùm, naêm thaïnh aám laø khoå. Ñoù goïi laø Khoå ñeá. Theá naøo laø Khoå taäp ñeá? Ñoù laø aùi keát. Theá naøo laø Taän ñeá? Taän ñeá laø aùi duïc keát dieät taän khoâng coøn dö taøn. Ñoù goïi laø Taän ñeá. Theá naøo laø Ñaïo ñeá? Ñoù laø taùm ñaïo phaåm Hieàn thaùnh: Chaùnh kieán, chaùnh trò, chaùnh ngöõ, chaùnh phöông tieän, chaùnh maïng, chaùnh nghieäp, chaùnh nieäm, chaùnh ñònh. Ñoù goïi laø Ñaïo ñeá. Chuùng sinh naøy vì coù ñöôïc lôïi thieän neân môùi ñöôïc nghe phaùp boán Ñeá naøy. Trong luùc Toân giaû Xaù-lôïi-phaát ñang noùi phaùp naøy, voâ löôïng chuùng sinh khoâng theå keå heát, khi nghe phaùp naøy, saïch heát moïi traàn caáu, ñöôïc maét phaùp thanh tònh. Chuùng ta cuõng vì ñöôïc lôïi thieän, neân Theá Toân noùi phaùp cho chuùng ta, ñaët chuùng ta

1. Tham chieáu Paøli, M. 141 Saccavibhaígasuttaö (R. iii. 247). Haùn, Trung 7 (T1n26, tr. 467a28).

vaøo choã phuùc ñòa. Cho neân boán boä chuùng haõy tìm caàu phöông tieän haønh boán Ñeá naøy. Caùc Tyø-kheo, haõy hoïc ñieàu naøy nhö vaäy. Caùc Tyø-kheo sau khi nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh.

KINH SOÁ 22

Nghe nhö vaày: Moät thôøi Ñöùc Phaät truù trong vöôøn Kyø-ñaø Caáp coâ ñoäc, nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø soá ñoâng caùc Tyø-kheo vaøo thaønh Xaù-veä. Khi aáy soá ñoâng caùc Tyø-kheo naøy suy nghó: “Chuùng ta ñi khaát thöïc, trôøi coøn sôùm quaù. Chuùng ta haõy ñi ñeán thoân dò hoïc ngoaïi ñaïo ñeå cuøng luaän nghò.” Luùc naøy caùc Tyø-kheo lieàn ñi ñeán trong thoân ngoaïi ñaïo; ñeán nôi cuøng nhau hoûi thaêm, roài ngoài qua moät beân. Baáy giôø caùc dò hoïc hoûi ñaïo nhaân raèng: –Sa-moân Cuø-ñaøm noùi phaùp naøy cho ñeä töû: “Tyø-kheo caùc oâng taát caû phaûi hoïc phaùp naøy, taát caû phaûi hieåu roõ. Ñaõ hieåu roõ roài, neân cuøng nhau phuïng haønh.” Chuùng toâi cuõng vaäy, noùi phaùp naøy cho ñeä töû: “Caùc oâng taát caû phaûi hoïc phaùp naøy, taát caû phaûi hieåu roõ. Ñaõ hieåu roõ roài, neân cuøng nhau phuïng haønh.” Sa-moân Cuø-ñaøm cuøng chuùng toâi coù nhöõng gì sai khaùc, coù gì hôn keùm naøo? Nghóa laø Sa-moân noùi phaùp, ta cuõng noùi phaùp. Sa-moân daïy baûo ta cuõng daïy baûo! Caùc Tyø-kheo sau khi nghe nhöõng lôøi naøy, khoâng noùi ñuùng, cuõng khoâng noùi sai, töø choã ngoài ñöùng daäy maø ñi. Roài caùc Tyø-kheo töï baûo nhau raèng: “Chuùng ta haõy ñem nghóa naøy ñeán baïch Theá Toân.” Baáy giôø caùc Tyø-kheo vaøo thaønh Xaù-veä khaát thöïc, aên xong thu caát y baùt, laáy Ni-sö- ñaøn ñaët leân vai traùi, ñi ñeán choã Theá Toân, ñaûnh leã saùt chaân, roài ngoài qua moät beân. Khi aáy caùc Tyø-kheo ñem nhaân duyeân naøy baïch heát leân Theá Toân. Baáy giôø, Theá Toân baûo caùc Tyø- kheo: –Neáu ngoaïi ñaïo kia hoûi vaäy, caùc oâng neân ñem lôøi naøy ñaùp hoï: “Coù moät cöùu caùnh, hay coù nhieàu cöùu caùnh?”3 Hoaëc Phaïm chí kia maø noùi moät caùch bình ñaúng4, hoï phaûi noùi: “Moät cöùu caùnh, chöù khoâng phaûi nhieàu cöùu caùnh.” Cöùu caùnh aáy5 laø cöùu caùnh lieân heä duïc, hay laø cöùu caùnh khoâng duïc?6 Cöùu caùnh kia, phaûi noùi7 laø cöùu caùnh voâ duïc. Laïi hoûi, cöùu caùnh aáy, laø cöùu caùnh lieân heä saân hay laø cöùu caùnh khoâng saân? Phaûi noùi cöùu caùnh laø cöùu caùnh khoâng saân; chöù khoâng phaûi cöùu caùnh lieân heä saân. Theá naøo, cöùu caùnh aáy lieân heä si, hay cöùu caùnh khoâng si? Phaûi noùi, cöùu caùnh aáy laø cöùu caùnh khoâng si. Theá naøo, cöùu caùnh aáy laø gì, laø cöùu caùnh lieân heä aùi, hay cöùu caùnh khoâng aùi?8 Cöùu caùnh aáy, phaûi noùi laø cöùu caùnh khoâng aùi. Theá naøo, cöùu caùnh aáy laø cöùu caùnh coù thoï hay cöùu caùnh khoâng coù thoï?9 Cöùu caùnh cuûa

2.

Tham chieáu Paøli, M 11 Cuøôa-Sìhanaødasuttaö (R. i. 63). Haùn, Trung 26 (T1n26, tr. 590b5).

3.

Paøli, ibid., ekaø niææhaø, udaøhu puthu niææhaø'ti?

4.

Bình ñaúng thuyeát; ñöôïc hieåu laø "traû lôøi chaân chaùnh, hay chính xaùc." Paøli: Sammaø byaøkaramaønaø.

Haùn: Bó cöùu caùnh , ñöôïc hieåu laø "cöùu caùnh laø moät aáy."

5.

6. Paøli: Saø niææhaø saraøgassa udaøhu vìtaraøgassaø'ti? Ñoù laø cöùu caùnh cho ngöôøi coù tham, hay cho ngöôøi ly tham? 7. Paøli: Sammaø byaøkaramaønaø, traû lôøi chaân chaùnh. 8. Paøli: Saø niææhaø sataòhassa udaøhu vìtataòhassaø'ti? Ñoù laø cöùu caùnh cho ngöôøi coù khaùt aùi, hay cho ngöôøi khoâng coøn khaùt aùi? Thoï , ñaây neân hieåu laø chaáp thuû. Paøli: Saø niææhaø sa-upaødaønassa udaøhu anupaødaønassaø'ti? Ñoù laø cöùu 9.

caùnh cho ngöôøi coù chaáp thuû, hay cho ngöôøi khoâng coøn chaáp thuû?

hoï laø cöùu caùnh khoâng thoï. Theá naøo, cöùu caùnh aáy laø cho ngöôøi trí hay laø ngöôøi chaúng phaûi trí? Ñoù laø cöùu caùnh cuûa ngöôøi trí. Cöùu caùnh aáy laø cöùu caùnh cuûa ngöôøi phaãn noä, hay cöùu caùnh cuûa ngöôøi ngöôøi khoâng phaãn noä?10 Cöùu caùnh aáy, hoï phaûi noùi laø cöùu caùnh cuûa ngöôøi khoâng phaãn noä. Naøy Tyø-kheo, coù hai loaïi kieán naøy. Hai loaïi kieán aáy laø gì? Kieán chaáp höõu vaø kieán chaáp voâ.11 Nhöõng Sa-moân, Baø-la-moân naøo do khoâng bieát goác ngoïn cuûa hai kieán naøy neân coù taâm duïc, coù taâm saân nhueá, coù taâm ngu si, coù taâm aùi, coù taâm thoï12. Hoï laø nhöõng keû voâ tri. Hoï coù taâm phaãn noä,13 khoâng töông öng vôùi haønh.14 Ngöôøi kia khoâng thoaùt khoûi sinh, giaø, beänh, cheát, saàu öu, khoå naõo, chua, cay, muoân moái khoå khoâng thoaùt ñöôïc. Nhöõng Sa-moân, Baø-la-moân naøo bieát ñieàu ñoù nhö thaät, hoï khoâng coù taâm saân nhueá, ngu si, haèng töông öng vôùi haønh, neân thoaùt khoûi ñöôïc sinh, giaø, beänh, cheát. Nay noùi veà nguoàn goác cuûa khoå nhö vaäy. Tyø-kheo, coù dieäu phaùp naøy, ñoù goïi laø phaùp bình ñaúng. Nhöõng ai khoâng haønh phaùp bình ñaúng thì ñoïa vaøo naêm kieán. Nay seõ noùi veà boán thoï15. Boán thoï aáy? Duïc thoï, kieán thoï, giôùi thoï, ngaõ thoï. Ñoù goïi laø boán thoï. Neáu coù Sa-moân, Baø-la-moân naøo bieát heát teân cuûa duïc thoï; tuy hoï bieát teân cuûa duïc thoï, nhöng laïi khoâng phaûi ngöôøi töông öng.16 Hoï bieát phaân bieät heát teân cuûa caùc thoï, nhöng chæ phaân bieät ñöôïc teân cuûa duïc thoï tröôùc, maø khoâng phaân bieät ñöôïc teân cuûa kieán thoï, giôùi thoï, ngaõ thoï. Sôû dó nhö vaäy laø vì nhöõng Sa-moân, Baø-la-moân kia khoâng coù khaû naêng phaân bieät ñöôïc teân cuûa ba thoï naøy17. Cho neân, hoaëc coù Sa-moân, phaân bieät ñöôïc heát caùc thoï, nhöng hoï chæ phaân bieät ñöôïc duïc thoï vaø kieán thoï, chöù khoâng phaân bieät ñöôïc giôùi thoï vaø ngaõ thoï. Sôû dó nhö vaäy laø vì nhöõng Sa-moân, Baø-la-moân kia khoâng theå phaân bieät ñöôïc hai thoï naøy. Hoaëc khieán Sa-moân, Baø-la-moân coù theå

phaân bieät heát caùc thoï, nhöng laïi cuõng khoâng ñaày ñuû. Hoï coù theå phaân bieät ñöôïc duïc thoï, kieán thoï vaø giôùi thoï coøn khoâng phaân bieät ñöôïc ngaõ thoï. Sôû dó nhö vaäy laø vì nhöõng Sa-moân, Baø-la-moân kia khoâng theå phaân bieät ñöôïc ngaõ thoï. Cho neân, coù nhöõng Sa-moân, Baø-la-moân tuy phaân bieät heát caùc thoï, nhöng laïi khoâng ñaày ñuû. Ñaây goïi laø boán thoï. Chuùng coù nhöõng nghóa gì? Laøm sao phaân bieät? Boán thoï laø do aùi sinh. Nhö vaäy, Tyø-kheo coù dieäu phaùp naøy caàn ñöôïc phaân bieät. Neáu ai khoâng haønh caùc

Haùn: Noä giaû sôû cöùu caùnh ; neân hieåu laø khoâng baát maõn vôùi hoaøn caûnh. Paøli: Saø niæææhaø 10.

anuruddhappaæiviruddhassa udaøhu ananuruddha-appaæiviruddhassaø'ti? Ñoù laø cöùu caùnh cho ngöôøi thuaän tuøng (laïc quan) hay ngöôøi vi nghòch (bi quan), hay khoâng thuaän tuøng, khoâng vi nghòch? Höõu kieán, voâ kieán . Paøli: Bhavadiæææhi vibhavadiæææhi. 11.

Thoï , ñaây hieåu laø chaáp thuû. Paøli: Upaødaøna. 12.

13. Xem cht. treân; cuoái cuøng trong caùc traû lôøi veà cöùu caùnh ñoaïn treân. Paøli: Te anuruddhappaæiviruddhaø, hoï laø nhöõng ngöôøi coù laïc quan, coù bi quan. Baát Döõ haønh töông öng . Paøli: Te papaócaraømaø, hoï laø nhöõng ngöôøi öa hyù luaän. 14.

Töù thoï . Paøli: Cattaørimaøni paødaønaøni: Kaømupaødaønaö, diæææhupaødaønaö, sìlabbatupaødaønaö, 15.

attavaødu-paødaøna, coù boán thuû naøy: Duïc thuû, kieán thuû, giôùi caám thuû, ngaõ luaän thuû. 16. Paøli: "moät soá Sa-moân Baø-la-moân töï tuyeân boá (paæijaønamaønaø) laø chuû tröông bieán tri taát caû duïc thuû (kaømupaødaønaparióóaøvaødaø) nhöng hoï khoâng chæ thò ra ñöôïc (paóóapenti) söï bieán tri taát caû thuû moät caùch chaân chaùnh." 17. Cf. Trung 26, ibid. "Hoï thi thieát (=chuû tröông) ñoaïn duïc thoï (=duïc thuû), nhöng khoâng thi thieát ñoaïn ba thoï kia. Vì hoï khoâng bieát ba tröôøng hôïp naøy moät caùch nhö chaân."

thoï naøy, ôû ñaây khoâng ñöôïc goïi laø bình ñaúng. Sôû dó nhö vaäy laø vì nghóa cuûa caùc phaùp khoù toû, khoù baøy. Nghóa phi phaùp nhö vaäy khoâng phaûi laø nhöõng lôøi daïy cuûa Tam-da-tam-phaät18. Tyø-kheo neân bieát, Nhö Lai hay phaân bieät heát taát caû caùc thoï. Vì hay phaân bieät taát caû caùc thoï neân cuøng töông öng vaø hay phaân bieät duïc thoï, kieán thoï, ngaõ thoï, giôùi thoï. Cho neân khi Nhö Lai phaân bieät taát caû caùc thoï, thì cuøng töông öng vôùi phaùp khoâng choáng traùi nhau. Boán thoï naøy do gì sinh? Boán thoï naøy do aùi maø sinh, do aùi maø lôùn vaø thaønh töïu thoï naøy. Ñoái vôùi ai maø caùc thoï khoâng khôûi, vì caùc khoâng khôûi, neân ngöôøi aáy khoâng coù söï sôï haõi. Do khoâng coù söï sôï haõi neân Baùt-nieát-baøn, bieát roõ nhö thaät raèng: "Sinh töû ñaõ heát, phaïm haïnh ñaõ laäp, vieäc caàn laøm ñaõ laøm xong, khoâng coøn taùi sinh ñôøi sau." Nhö vaäy, Tyø-kheo, coù dieäu phaùp naøy, nhö thaät maø bieát, thaønh töïu ñaày ñuû caùc pphaùp, caên baûn cuûa phaùp haønh. Sôû dó nhö vaäy laø vì phaùp kia thaät laø vi

dieäu, ñöôïc chö Phaät tuyeân thuyeát, cho neân ñoái vôùi caùc haønh khoâng coù söï thieáu soùt. Tyø-kheo, ôû trong ñaây19 coù ñeä nhaát Sa-moân, ñeä nhò Sa-moân, ñeä tam Sa-moân, ñeä töù Sa- moân, khoâng coù Sa-moân naøo nöõa vöôït khoûi treân ñaây, thuø thaéng hôn ñaây.20 Haõy roáng tieáng roáng sö töû nhö vaäy. Caùc Tyø-kheo sau khi nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh.

KINH SOÁ 321

Nghe nhö vaày: Moät thôøi Ñöùc Phaät truù taïi vöôøn Kyø-ñaø Caáp coâ ñoäc, nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø Tröôûng giaû A-na-baân-ñeå22 ñi ñeán choã Theá Toân, ñaûnh leã saùt chaân, roài ngoài qua moät beân. Baáy giôø, Theá Toân hoûi tröôûng giaû: –Theá naøo, Tröôûng giaû, nhaø oâng thöôøng hay boá thí phaûi khoâng? Tröôûng giaû baïch Phaät: –Nhaø con ngheøo23 maø thöôøng haønh boá thí. Nhöng ñoà aên thoâ dôû, khoâng ñoàng nhö thöôøng. Theá Toân baûo: –Neáu khi boá thí, duø ngon hay dôû, duø nhieàu hay ít, maø khoâng duïng taâm yù, laïi khoâng phaùt nguyeän vaø khoâng coù tín taâm; do haønh baùo naøy maø sinh nôi naøo nôi aáy khoâng coù ñöôïc thöùc aên ngon, khoâng coù ñöôïc yù ham caàu laïc, cuõng khoâng coù ñöôïc yù ham caàu maëc y phuïc ñeïp, cuõng khoâng coù ñöôïc ham caàu nghieäp noâng toát ñeïp, taâm cuõng khoâng coù ñöôïc ham caàu

Tam-da-tam-phaät , Paøli: Sammaøsambuddha (Skt. samyak-sambuddha), Phaät Chaùnh Ñaúng 18.

Chaùnh Giaùc. Ö thò , ôû ñaây, chæ ôû trong Phaät phaùp. 19.

Cf. Trung 26: Thöû höõu (…) thöû ngoaïi caùnh voâ Sa-moân … , chæ trong ñaây (trong Phaät 20.

phaùp), ngoaøi ñaây ra (ngoaøi Phaät phaùp) khoâng coù Sa-moân (…). Paøli: Idheva samaòo, suóóaø parappa- vaødaø samaòebhi aóóehì’ti, chính nôi ñaây môùi coù Sa-moân (ñeä nhaát… ñeä töù). Caùc giaùo thuyeát khaùc troáng khoâng, khoâng coù Sa-moân. 21. Tham chieáu Paøli, A. IX. 20 Velaøma (R. iv. 392). Haùn, Trung 39 (T1n26, tr. 677a8). A-na-baân-ñeå , phieân aâm cuûa töø Caáp Coâ Ñoäc. Paøli: Anaøthapiòñika. 22.

23. Baáy giôø, gia saûn Caáp Coâ Ñoäc bò khaùnh kieät. Cf. Sôù giaûi Phaùp cuù, DhA. iii. 11.

trong nguõ duïc. Giaû söû coù ñöôïc toâi tôù, keû chaïy tin, chuùng cuõng khoâng chòu vaâng lôøi. Sôû dó nhö vaäy laø vì do trong luùc boá thí khoâng duïng taâm, neân thoï nhaän baùo naøy. Naøy Tröôûng giaû, neáu khi boá thí, duø ngon hay dôû, duø nhieàu hay ít, haõy chí thaønh duïng taâm, chôù coù theâm bôùt, phaù boû caàu ñoø ñôøi sau, maø sinh nôi naøo nôi, nôi aáy coù ñoà aên thöùc uoáng töï nhieân, baûy loaïi taøi saûn ñaày ñuû, taâm haèng coù ñöôïc ham caàu trong nguõ duïc. Giaû söû coù toâi tôù, keû chaïy tin, chuùng haèng vaâng lôøi. Sôû dó nhö vaäy laø vì trong luùc boá thí maø phaùt taâm hoan hyû. Tröôûng giaû neân bieát, thôøi quaù khöù xa xöa coù Phaïm chí

teân Tyø-la-ma24 nhieàu cuûa baùu, traân chaâu, hoå phaùch, xa cöø, maõ naõo, thuûy tinh, löu ly, loøng ham thích boá thí. Khi boá thí, oâng ñem taùm vaïn boán ngaøn baùt baïc ñöïng ñaày vaøng vuïn, laïi ñem taùm vaïn boán ngaøn baùt vaøng ñöïng ñaày baïc vuïn, ñeå boá thí nhö vaäy. Laïi ñem taùm vaïn boán ngaøn caùi bình röûa baèng vaøng baïc ra boá thí. Laïi ñem taùm vaïn boán ngaøn con boø ñeàu duøng vaøng baïc bòt söøng, ñeå boá thí nhö vaäy. Laïi ñem taùm vaïn boán ngaøn ngoïc nöõ boá thí vôùi y phuïc ñöôïc maëc. Laïi ñem taùm vaïn boán ngaøn ngoïa cuï ñeàu ñöôïc phuû leân baèng thaûm ñeäm coù theâu thuøa vaên veû maø boá thí. Laïi ñem taùm vaïn boùn ngaõn aùo xieâm maø boá thí. Laïi ñem taùm vaïn boán ngaøn voi lôùn25, thaûy ñeàu ñöôïc trang söùc baèng caùc thöù vaøng baïc, maø boá thí. Laïi ñem taùm vaïn boán ngaøn con ngöïa, thaûy ñeàu ñöôïc ñoùng yeân cöông baèng vaøng baïc, maø boá thí. Laïi ñem taùm vaïn boán ngaøn coã xe maø boá thí. OÂng boá thí lôùn nhö vaäy. Laïi boá thí taùm vaïn boán ngaøn phoøng xaù. OÂng laïi boán boá thí ôû trong boán coảng thaønh; nhöõng ai caàn thöùc aên thì cho thöùc aên; caàn aùo thì cho aùo; caàn chaên, maøn, aåm thöïc, giöôøng choõng, chieáu, thuoác trò beänh caùc thöù. Thaûy ñeàu cung caáp heát. Tröôûng giaû neân bieát, tuy Tyø-la-ma naøy laøm vieäc boá thí nhö vaäy, nhöng khoâng baèng döïng moät phoøng xaù ñem boá thí Chieâu-ñeà taêng26. Phöôùc naøy khoâng theå keå heát. Giaû söû ngöôøi aáy boá thí nhö vaäy, cuøng laäp phoøng xaù ñeå boá thí Chieâu-ñeà taêng, cuõng khoâng baèng töï thaân thoï ba quy y Phaät, Phaùp, Thaùnh chuùng. Phöôùc naøy khoâng theå keå heát. Giaû söû ngöôøi aáy boá thí nhö vaäy, cuøng taïo phoøng xaù, laïi thoï tam töï quy, duø coù phöôùc naøy, vaãn khoâng baèng thoï trì naêm giôùi. Giaû söû ngöôøi aáy boá thí, cuøng taïo phoøng xaù, thoï tam töï quy vaø thoï trì naêm giôùi, duø coù phöôùc naøy, nhöng vaãn khoâng baèng chæ trong khoaûnh khaéc khaûy moùng tay maø coù Töø taâm ñoái vôùi chuùng sinh. Phöôùc naøy, coâng ñöùc khoâng theå keå heát. Giaû söû ngöôøi aáy boá thí nhö vaäy, taïo phoøng xaù, thoï tam töï quy, vaâng giöõ naêm giôùi, cuøng khoaûnh khaéc khaûy moùng tay maø coù Töø taâm ñoái vôùi chuùng sinh, duø coù phöôùc naøy, vaãn khoâng baèng trong choác laùt maø khôûi töôûng theá gian khoâng khaû laïc. Phöôùc naøy, coâng ñöùc khoâng theå löôøng ñöôïc. Song, nhöõng coâng ñöùc ngöôøi kia ñaõ laøm, Ta chöùng minh heát. Taïo döïng Taêng phoøng, Ta cuõng bieát phöôùc naøy. Thoï ba töï quy, Ta cuõng bieát phöôùc naøy. Thoï trì naêm giôùi, Ta cuõng bieát phöôùc naøy. Trong khoaûnh khaéc baèng khaûy moùng maø coù Töø taâm ñoái vôùi chuùng sinh, Ta cuõng bieát phöôùc naøy. Trong choác laùt maø khôûi töôûng theá gian khoâng khaû laïc, Ta cuõng bieát phöôùc naøy. Baáy giôø, Baø-la-moân kia, ñaõ taïo ñaïi thí nhö vaäy, haù phaûi laø ai khaùc ö? Chôù töôûng nhö vaäy. Sôû dó nhö vaäy laø vì, ngöôøi chuû thí baáy giôø chính laø thaân Ta vaäy. Tröôûng giaû neân bieát, quaù khöù laâu xa Ta ñaõ taïo ra coâng ñöùc, tín taâm khoâng döùt, khoâng

Tyø-la-ma , Paøli: Velaøma. 24.

Haùn: Long töôïng . 25.

Chieâu-ñeà taêng ; Taêng du haønh boán phöông, khoâng truù xöù nhaát ñònh. Paøli: Catuddisaø-saígha. 26.

khôûi töôûng ñaém tröôùc. Cho neân, naøy tröôûng giaû, neáu khi muoán boá thí duø nhieàu hay ít, duø ngon hay dôû, neân hoan hyû boá thí, chôù coù khôûi töôûng ñaém tröôùc. Haõy töï tay boá thí, chôù sai ngöôøi khaùc. Phaùt nguyeän caàu baùo, sau caàu thoï phöôùc. Tröôûng giaû neân bieát, ñöôïc phöôùc voâ cuøng. Naøy Tröôûng giaû, haõy hoïc ñieàu naøy nhö vaäy. Tröôûng giaû sau khi nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh.

KINH SOÁ 4

Nghe nhö vaày: Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû vöôøn Kyø-ñaø Caáp coâ ñoäc, nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø Ñöùc Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: –Khi maët trôøi vöøa leân, moïi ngöôøi cuøng nhau laøm ruoäng, traêm chim hoùt vang, treû thô la khoùc. Tyø-kheo neân bieát, nay Ta laáy ñaây laøm thí duï, haõy hieåu nghóa cuûa noù. Nghóa naøy phaûi hieåu laøm sao? Khi maët trôøi môùi moïc, ñaây duï Nhö Lai ra ñôøi. Ngöôøi daân khaép nôi cuøng laøm ruoäng, ñaây duï cho Ñaøn-vieät thí chuû tuøy thôøi cung caáp y phuïc, ñoà aên thöùc uoáng, giöôøng naèm, ngoïa cuï, thuoác men trò beänh. Traêm chim hoùt vang, ñaây duï cho Phaùp sö cao ñöùc, coù theå vì boán boä chuùng maø thuyeát phaùp vi dieäu. Treû thô khoùc la, ñaây duï cho teä ma Ba-tuaàn. Cho neân, caùc Tyø-kheo, nhö maët trôøi môùi moïc, Nhö Lai ra ñôøi tröø boû boùng toái, khoâng nôi naøo laø khoâng chieáu saùng. Caùc Tyø-kheo, haõy hoïc nhöõng ñieàu naøy nhö vaäy. Caùc Tyø-kheo sau khi nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh.

KINH SOÁ 5

Nghe nhö vaày: Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû vöôøn Kyø-ñaø Caáp coâ ñoäc, nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø Boà-taùt Di-laëc ñeán choã Nhö Lai, ñaûnh leã saùt chaân, roài ngoài qua moät beân. Baáy giôø Boà-taùt Di-laëc baïch Theá Toân: –Boà-taùt Ma-ha-taùt thaønh töïu bao nhieâu phaùp ñeå haønh Ñaøn ba-la-maät, ñaày ñuû saùu phaùp Ba-la-maät, nhanh choùng thaønh Voâ thöôïng ñaïo Chaùnh chaân? Phaät baûo Boà-taùt Di-laëc: –Neáu Boà-taùt Ma-ha-taùt naøo haønh boán phaùp boån, ñaày ñuû saùu phaùp Ba-la-maät, seõ nhanh choùng thaønh Voâ thöôïng Chaùnh chaân Ñaúng chaùnh giaùc. Sao goïi laø boán? ÔÛ ñaây Boà-taùt hueä thí töø Phaät, Bích-chi-phaät xuoáng cho ñeán ngöôøi phaøm thaûy ñeàu bình ñaúng khoâng löïa choïn ngöôøi, thöôøng nghó vaày: “Taát caû do aên maø toàn taïi, khoâng aên thì maát.” Ñoù goïi laø Boà-taùt thaønh töïu phaùp thöù nhaát naøy, ñaày ñuû saùu Ñoä. Laïi nöõa, Boà-taùt khi boá thí ñaàu, maét, tuûy naõo, nöôùc, cuûa, vôï con, vui veû boá thí khoâng sinh töôûng ñaém tröôùc. Nhö ngöôøi ñaùng cheát, ñeán khi cheát thì soáng laïi, vui möøng hôùn hôû khoâng töï keàm cheá ñöôïc. Baáy giôø Boà-taùt phaùt taâm vui thích cuõng laïi nhö vaäy; boá thí theä

nguyeän khoâng sinh töôûng ñaém tröôùc. Laïi nöõa, Di-laëc, Boà-taùt luùc boá thí khaép ñeán taát caû, khoâng töï vì mình, maø vì ñeå thaønh ñaïo Voâ thöôïng Chaùnh chaân. Ñoù goïi laø thaønh töïu ba phaùp naøy ñaày ñuû saùu Ñoä. Laïi nöõa, Di-laëc, Boà-taùt Ma-ha-taùt luùc boá thí töï tö duy: "Trong caùc loaøi chuùng sinh, Boà-taùt laø ñöùng ñaàu treân heát, ñaày ñuû saùu Ñoä lieãu ñaït goác cuûa caùc phaùp. Vì sao? Vì caùc caên tòch tónh, tö duy caám giôùi, khoâng khôûi saân nhueá, tu haønh taâm töø, duõng maõnh tinh taán, taêng tröôûng phaùp thieän, tröø phaùp baát thieän, thöôøng haèng nhaát taâm, yù khoâng taùn loaïn, ñaày ñuû phaùp moân bieän taøi, hoaøn toaøn khoâng vöôït thöù lôùp, khieán cho caùc thí naøy ñaày ñuû saùu Ñoä, thaønh töïu Ñaøn ba-la-maät. Neáu Boà-taùt Ma-ha-taùt naøo haønh boán phaùp naøy, nhanh choùng thaønh töïu Voâ thöôïng Chaùnh chaân Ñaúng chaùnh giaùc. Cho neân, naøy Di-laëc, neáu Boà-taùt Ma-ha-taùt naøo luùc muoán boá thí, neân phaùt theä nguyeän ñaày ñuû caùc haïnh naøy. Naøy Di-laëc, haõy hoïc ñieàu naøy nhö vaäy. Di-laëc sau khi nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh.

KINH SOÁ 627

Nghe nhö vaày: Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû vöôøn Kyø-ñaø Caáp coâ ñoäc, nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø Ñöùc Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: –Nhö Lai ra ñôøi coù boán Voâ sôû uùy28. Nhö Lai ñöôïc boán Voâ sôû uùy naøy, neân khoâng bò dính tröôùc baát cöù ñieàu gì treân theá gian, ôû trong ñaïi chuùng roáng tieáng roáng sö töû, chuyeån Phaïm luaân29. Sao goïi laø boán? Nay Ta ñaõ thaønh bieän phaùp naøy, cho duø ôû trong ñaïi chuùng hoaëc Sa-moân, Baø-la-moân, Ma hoaëc Ma thieân cho ñeán loaøi boï bay, cöïa quaäy, noùi raèng Ta khoâng thaønh töïu phaùp naøy, ñieàu naøy khoâng ñuùng. ÔÛ trong ñoù Ta ñaéc Voâ sôû uùy. Ñoù laø Voâ sôû uùy thöù nhaát30. Nhö hoâm nay Ta caùc laäu ñaõ dieät taän, khoâng coøn taùi sinh nöõa. Neáu coù Sa-moân, Baø-la- moân, chuùng sinh naøo, ôû trong ñaïi chuùng noùi raèng Ta caùc laäu chöa dieät taän, ñieàu naøy khoâng ñuùng. Ñoù goïi laø Voâ sôû uùy thöù hai31. Nay Ta ñaõ lìa phaùp si aùm, maø muoán khieán trôû laïi phaùp si aùm32, hoaøn toaøn khoâng coù vieäc naøy. Neáu laïi coù Sa-moân, Baø-la-moân, Ma hoaëc Ma thieân, chuùng sinh naøo, ôû trong ñaïi chuùng noùi Ta ñaõ trôû laïi phaùp si aùm, vieäc naøy khoâng ñuùng. Ñoù goïi laø Voâ sôû uùy thöù ba cuûa

27.

Tham chieáu Paøli, A IV 8 Vesaørajjasutta (R. ii. 9).

Boán Voâ sôû uùy . Paøli: Cattaørimaøni tathaøgatassa vesaørajjaøni, boán ñieàu töï tín cuûa Nhö Lai. Cf.

28.

Caâu-xaù 27 (T29n1558, tr. 140c17). Phaïm luaân . Paøli: Brahmacakka. 29.

Cf. Caâu-xaù, daãn treân: Chaùnh ñaúng giaùc voâ uùy , Skt. Sarvadharmaøbhisaöbodhi-vaizaøradya, töï 30.

tin, khoâng do döï, khi tuyeân boá töï thaân chöùng giaùc taát caû caùc phaùp. Cf, Caâu-xaù, ibid., laäu vónh taän voâ uùy , Skt. Sarvaøsrava-kwaya-jóaøna-vaizaøradya, töï tin, khi 31.

tuyeân boá töï thaân bieát roõ taát caû caùc ñaõ dieät taän. 32. Paøli: Antaraøyikaø dhammaø vuttaø, nhöõng phaùp ñöôïc noùi laø chöôùng ngaïi. Baûn Haùn coù theå ñoïc Skt. Andharakaøra-dharmaø (Paøli: Andhakaøra-dhammaø): Phaùp u aùm, thay vì Skt. Anataraøyika-dharmaø (Paøli: Antaraøyika-dhammaø): Phaùp chöôùng ngaïi.

Nhö Lai33. Phaùp xuaát yeáu cuûa caùc baäc Hieàn thaùnh ñeå saïch heát bôø khoå maø muoán noùi ñoù khoâng laø xuaát yeáu, hoaøn toaøn khoâng coù vieäc naøy. Neáu coù Sa-moân, Baø-la-moân, Ma hoaëc Ma thieân, chuùng sinh naøo, ôû trong ñaïi chuùng noùi, Nhö Lai chöa taän cuøng bieân teá khoå, vieäc naøy khoâng ñuùng. Ñoù goïi laø Voâ sôû uùy thöù tö cuûa Nhö Lai34. Nhö vaäy, naøy Tyø-kheo, vôùi boán Voâ sôû uùy, Nhö Lai ôû trong ñaïi chuùng coù theå roáng tieáng roáng sö töû, chuyeån baùnh Phaïm luaân. Cho neân, naøy Tyø-kheo, haõy tìm caàu phöông tieän thaønh töïu boán Voâ sôû uùy. Caùc Tyø-kheo, haõy hoïc nhöõng ñieàu naøy nhö vaäy. Caùc Tyø-kheo sau khi nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh.

KINH SOÁ 735

Nghe nhö vaày: Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû vöôøn Kyø-ñaø Caáp coâ ñoäc, nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø Ñöùc Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: –Nay coù coù boán haïng ngöôøi thoâng minh, duõng maïnh, thoâng suoát xöa nay, thaønh töïu phaùp phaùp36. Sao goïi laø boán? 1. Tyø-kheo ña vaên thoâng suoát xöa nay, ôû trong ñaïi chuùng thaät laø ñeä nhaát. 2. Tyø-kheo-ni ña vaên, thoâng suoát xöa nay, ôû trong ñaïi chuùng thaät laø toái ñeä nhaát*.37 3. Öu-baø-taéc ña vaên, thoâng suoát xöa nay, ôû trong ñaïi chuùng thaät laø ñeä nhaát*. 4. Öu-baø-tö ña vaên, thoâng suoát xöa nay, ôû trong ñaïi chuùng thaät laø ñeä nhaát*. Naøy Tyø-kheo, ñoù goïi laø coù boán haïng ngöôøi ôû trong ñaïi chuùng thaät laø ñeä nhaát. Baáy giôø, Theá Toân lieàn noùi keä naøy: Duõng maïnh, khoâng sôï haõi38 Ña vaên, hay thuyeát phaùp39 Trong chuùng laø sö töû Hay tröø phaùp khieáp nhöôïc. Tyø-kheo, thaønh töïu giôùi Tyø-kheo-ni ña vaên Öu-baø-taéc coù tín Öu-baø-tö cuõng vaäy; Trong chuùng laø ñeä nhaát*

Caâu-xaù, ibid., thuyeát chöôùng phaùp voâ uùy . Skt. Anataraøyikadharmaønyathaøtva-nizcita- 33.

vyaøkaraòa-vaizaøradya, töï tin khi tuyeân boá xaùc nhaän quyeát ñònh khoâng thay ñoåi nhöõng gì laø phaùp chöôùng ngaïi ñaïo. Caâu-xaù, ibid., thuyeát xuaát ñaïo voâ uùy . Skt. Sarvasampad-adhigamaøya nairyaøòikapratipat- 34.

tathaøva-vaizaøradya, töï tin khi tuyeân boá khoâng theå ñoåi khaùc con ñöôøng haønh trì daãn ñeán chöùng ñaéc.

35.

Tham chieáu Paøli, A IV 7 Sobhanasutta (R. ii. 8).

36.

Phaùp phaùp thaønh töïu: Thaønh töïu phaùp tuøy phaùp. Paøli: Dhammaønudhammasampanna.

37.

Paøli: Saíghaö sobhenti, nhöõng ngöôøi aáy laøm saùng choùi Taêng.

Voâ sôû uùy ; Paøli: Visaørada, töï tin, khoâng do döï.

38.

Thuyeát phaùp . Paøli: Dhammadhara, trì phaùp. 39.

Hoaëc hay hoøa thuaän chuùng

Muoán bieát ñöôïc nghóa naøy

Nhö luùc trôøi môùi moïc.

Cho neân, naøy caùc Tyø-kheo, haõy hoïc thoâng suoát vieäc xöa nay, thaønh töïu phaùp phaùp.

Caùc Tyø-kheo, haõy hoïc ñieàu naøy nhö vaäy.

Caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh.

KINH SOÁ 8

Nghe nhö vaày: Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû vöôøn Kyø-ñaø Caáp coâ ñoäc, nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø Ñöùc Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: –Coù boán loaïi chim caùnh vaøng40. Nhöõng gì laø boán? 1. Coù chim caùnh vaøng sinh baèng tröùng. 2. Coù chim caùnh vaøng sinh baèng thai. 3. Coù chim caùnh vaøng sinh do aåm thaáp. 4. Coù chim caùnh vaøng sinh do bieán hoùa. Ñoù laø boán loaïi chim caùnh vaøng. Cuõng vaäy, Tyø-kheo, coù boán loaøi roàng. Sao goïi laø boán? Coù roàng sinh baèng tröùng, coù roàng sinh baèng thai, coù roàng sinh do aåm thaáp, coù roàng sinh do bieán hoùa. Naøy Tyø-kheo! Ñoù goïi laø boán loaøi roàng. Tyø-kheo neân bieát, khi chim caùnh vaøng sinh baèng tröùng kia muoán aên roàng, noù phaûi leân treân caây thieát xoa41 töï lao mình xuoáng bieån. Nhöng nöôùc bieån kia ngang doïc hai möôi taùm vaïn daëm, döôùi coù boán loaïi cung roàng. Coù roàng loaïi tröùng, coù roàng loaïi thai, coù roàng loaïi aåm thaáp, coù roàng loaïi bieán hoùa. Khi aáy loaøi chim caùnh vaøng loaïi tröùng duøng caùnh lôùn quaït nöôùc reõ hai beân, baét loaïi roàng tröùng aên, neáu gaëp phaûi loaøi roàng baèng thai, thaân chim caùnh vaøng seõ bò cheát ngay. Baáy giôø, chim caùnh vaøng quaït nöôùc baét roàng, nöôùc coøn chöa hoaøn laïi, noù ñaõ trôû leân treân caây thieát xoa. Tyø-kheo neân bieát, khi chim caùnh vaønh sinh baèng thai muoán aên roàng, noù phaûi leân treân caây thieát xoa, töï lao mình xuoáng bieån. Nhöng nöôùc bieån kia ngang doïc hai möôi taùm vaïn daëm. Noù quaït nöôùc, xuoáng ñeán gaëp loaøi roàng thai, neáu gaëp loaøi roàng tröùng cuõng coù theå baét chuùng, ngaäm ñem ra khoûi nöôùc bieån. Neáu gaëp loaøi roàng sinh aåm thaáp, thaân chim cheát ngay. Tyø-kheo neân bieát, khi chim caùnh vaøng sinh do aåm thaáp muoán aên roàng, noù leân treân caây thieát xoa, töï lao mình xuoáng bieån. Neáu noù gaëp loaøi roàng sinh baèng tröùng, roàng sinh baèng thai, roàng sinh do

aåm thaáp, ñeàu coù theå baét chuùng. Neáu gaëp phaûi roàng hoùa sinh, thaân chim cheát ngay. Naøy Tyø-kheo, khi chim caùnh vaøng do hoùa sinh muoán aên roàng, noù leân treân caây thieát xoa, töï lao mình xuoáng bieån. Nhöng nöôùc bieån kia ngang doïc hai möôi taùm vaïn daëm. Noù quaït nöôùc xuoáng, ñeán gaëp phaûi roàng tröùng, roàng thai, roàng aåm thaáp, roàng hoùa sinh, ñeàu coù theå baét chuùng. Khi nöôùc bieån chöa hoaøn laïi, ñaõ trôû leân treân caây thieát xoa.

Kim sí ñieåu . Paøli: Garuôa (Skt. Garuña). Xem Tröôøng 19, kinh Theá Kyù, phaåm Long ñieåu. 40.

41. Thieát xoa thoï. Tröôøng ibid., Cöù-la thieåm-ma-la. Paøli: Simbala (Skt. Zimbala).

Tyø-kheo neân bieát, khi Long vöông ñang thöøa söï Phaät, chim caùnh vaøng khoâng theå aên thòt ñöôïc. Vì sao? Nhö Lai thöôøng haønh boán Ñaúng taâm, vì vaäy cho neân chim khoâng theå aên roàng. Sao goïi laø boán Ñaúng taâm? Laø Nhö Lai thöôøng haønh taâm Töø, thöôøng haønh taâm Bi, thöôøng haønh taâm Hyû, thöôøng haønh taâm Xaû42. Naøy Tyø-kheo, ñoù goïi laø Nhö Lai thöôøng coù boán Ñaúng taâm naøy; coù gaân söùc maïnh, duõng maõnh lôùn, khoâng theå ngaên vaø hoaïi ñöôïc. Vì vaäy, neân chim caùnh vaøng khoâng theå aên roàng. Cho neân caùc Tyø-kheo phaûi haønh boán Ñaúng taâm. Caùc Tyø-kheo, haõy hoïc ñieàu naøy nhö vaäy. Caùc Tyø-kheo sau khi nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh.

KINH SOÁ 9

Nghe nhö vaày: Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû vöôøn Kyø-ñaø Caáp coâ ñoäc, nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø Ñöùc Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: –Neáu luùc Thieän tri thöùc boá thí, coù boán söï coâng ñöùc. Sao goïi laø boán? Bieát thôøi maø boá thí chöù khoâng phaûi khoâng bieát thôøi. 1. Töï tay hueä thí khoâng sai ngöôøi khaùc. 2. Boá thí thöôøng trong saïch, chaúng phaûi khoâng trong saïch. 3. Boá thí thaät vi dieäu, khoâng coù vaån ñuïc. 4. Thieän tri thöùc khi boá thí coù boán coâng ñöùc naøy. Cho neân, naøy caùc Tyø-kheo, thieän nam, thieän nöõ naøo luùc boá thí neân ñuû boán coâng ñöùc naøy. Do ñuû coâng ñöùc naøy, ñöôïc phöôùc nghieäp lôùn, ñöôïc söï tòch dieät cuûa cam loà43. Nhöng phöôùc ñöùc naøy khoâng theå ño löôøng, neân noùi seõ coù ngaàn phöôùc nghieäp nhö vaäy maø hö khoâng khoâng theå dung chöùa heát. Gioáng nhö nöôùc bieån khoâng theå ñong ñeå noùi laø moät hoäc, nöûa hoäc, moät leû44, nöûa leû. Nhöng phöôùc nghieäp naøy khoâng theå traàn thuaät ñaày ñuû. Nhö vaäy, thieän nam, thieän nöõ naøo ñaõ taïo ra nhöõng coâng ñöùc khoâng theå keå, ñöôïc phöôùc nghieäp lôùn, ñöôïc cam loà tòch dieät, neân noùi seõ coù ngaàn aáy phöôùc ñöùc nhö vaäy. Cho neân, naøy Tyø-kheo, thieän nam, thieän nöõ neân ñuû boán coâng ñöùc naøy. Caùc Tyø-kheo, haõy hoïc ñieàu naøy nhö vaäy. Sau khi caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh.

42.

Ñeå baûn: Hoä.

Haùn: Cam loä dieät . Paøli, thöôøng gaëp: Amata-mahaønibbaøna, ñaïi Nieát-baøn baát töû.

43.

44. Möôøi leû laø moät thöng.

KINH SOÁ 10

Nghe nhö vaày: Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû vöôøn Kyø-ñaø Caáp coâ ñoäc, nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø Ñöùc Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: –Nay coù boán haïng ngöôøi ñaùng kính, ñaùng quyù, laø ruoäng phöôùc theá gian. Sao goïi laø boán? 1. Trì tín45. 2. Phuïng phaùp46. 3. Thaân chöùng47. 4. Kieán ñaùo48. Sao goïi laø ngöôøi trì tín? Hoaëc coù moät ngöôøi laõnh thoï söï giaùo giôùi cuûa ngöôøi khaùc, coù tín taâm chí thieát, yù khoâng nghi nan; coù tín taâm nôi Nhö Lai Chí Chaân Ñaúng Chaùnh Giaùc, Minh Haïnh Tuùc49, Thieän Theä, Theá Gian Giaûi, Voâ Thöôïng Só, Ñieàu Ngöï50, Thieân Nhaân Sö, hieäu laø Phaät Theá Toân, cuõng coù tín nôi lôøi daïy cuûa Nhö Lai, cuõng coù tín nôi lôøi daïy cuûa Phaïm chí51; haèng coù tín nôi lôøi ngöôøi khaùc, khoâng tuøy theo trí cuûa mình. Ñoù goïi laø ngöôøi trì tín. Sao goïi laø ngöôøi phuïng phaùp? ÔÛ ñaây, coù ngöôøi phaân bieät ôû nôi phaùp, khoâng tin ngöôøi khaùc, quaùn saùt phaùp raèng: “Coù chaêng? Khoâng chaêng? Thaät chaêng? Hö chaêng?” Roài ngöôøi aáy töï nghó: “Ñaây laø lôøi Nhö Lai, ñaây laø lôøi Phaïm chí*.” Vì bieát ñaây laø phaùp ngöõ cuûa Nhö Lai, ngöôøi aáy lieàn phuïng trì. Neáu laø nhöõng lôøi cuûa ngoaïi ñaïo, ngöôøi aáy xa lìa. Ñoù goïi laø ngöôøi phuïng phaùp. Sao goïi laø ngöôøi thaân chöùng? ÔÛ ñaây coù ngöôøi töï thaân taùc chöùng, cuõng khoâng tin ngöôøi khaùc, cuõng khoâng tin lôøi Nhö Lai vaø nhöõng ngoân giaùo cuûa caùc toân tuùc ñaõ daïy laïi cuõng chaúng tin, chæ theo tính mình maø chöùng nhaäp52. Ñoù goïi laø ngöôøi thaân chöùng. Sao goïi laø ngöôøi kieán ñaùo? ÔÛ ñaây coù ngöôøi ñoaïn ba keát, thaønh phaùp khoâng thoaùi chuyeån Tu-ñaø-hoaøn. Ngöôøi aáy coù kieán giaûi naøy: “Coù boá thí, coù ngöôøi nhaän, coù baùo thieän aùc, coù ñôøi naøy, coù ñôøi sau, coù cha, coù meï, coù A-la-haùn...” Ngöôøi aáy vaâng lôøi daïy, tin vaøo töï thaân taùc chöùng maø töï chöùng nhaäp53.

Trì tín . Tuøy tín haønh , thaáp nhaát trong baûy baäc Thaùnh cuûa Thanh vaên. Cf. Taäp Dò 16 45.

(T26n1536, tr. 435b15): Thaát boå-ñaëc-giaø-la . Paøli: Saddhaønusaørì; cf. M. 70 Kìæaøgirisutta (M. i. 479) Phuïng phaùp ; tuøy phaùp haønh , haøng thöù hai töø thaáp trong baûy baûy baäc Thaùnh Thanh vaên; cf. 46.

Taäp Dò, ibid. Paøli: Dhammaønusaørì, cf. Kìægiri, ibid. Thaân chöùng ; haøng thöù naêm töø döôùi, nhaûy haøng ba vaø tö. Trong lieät keâ naøy, Haùn dòch nhaûy soùt haøng 47.

thöù ba: Tín thaéng giaûi (Paøli: Saddhaøvimutto). cf. Taäp Dò, ibid. Paøli, ibid. Kaøyasakkhi. Kieán ñaùo ; kieán chí , haøng thöù tö, Haùn dòch thöù töï nghòch ñaûo. Cf. Taäp Dò, ibid. Paøli, ibid., 48.

diæhippatto. Nguyeân Haùn: Minh haïnh thaønh vi . 49.

Nguyeân Haùn: Ñaïo phaùp ngöï . 50.

Phaïm chí ngöõ , ôû ñaây neân hieåu laø lôøi cuûa caùc ñoàng phaïm haïnh (Paøli: Sabrahmacarì), töùc nhöõng 51.

baïn ñoàng tu. 52. Cf. Taäp Dò, ibid., “Ñaõ töï thaân taùc chöùng nôi taùm giaûi thoaùt, nhöng chöa ñöôïc tueä giaûi thoaùt, ñoù goïi laø Thaân chöùng.” Töùc vò A-na-haøm khi chöùng ñaéc dieät taän ñònh, ñöôïc goïi laø vò Thaân chöùng. 53. Cg. Taäp Dò, ibid.: “Haïng tuøy phaùp haønh, khi chöùng ñaéc ñaïo loaïi trí, xaû ñòa vò tuøy phaùp haønh, trôû thaønh Kieán chí.”

Ñoù goïi laø, naøy Tyø-kheo, coù boán haïng ngöôøi naøy. Haõy nieäm töø ba haïng ngöôøi ñaàu. Haõy nieäm tu phaùp thaân chöùng. Caùc Tyø-kheo, haõy hoïc ñieàu naøy nhö vaäy. Caùc Tyø-kheo sau khi nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.